

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2023. január 26.*

„Előzetes döntéshozatal – Közbeszerzési szerződések – 2014/24/EU irányelv – Az 57. cikk (4) bekezdésének g) pontja – Valamely korábbi közbeszerzési szerződés keretében való meg nem feleléshez kapcsolódó fakultatív kizárási ok – A gazdasági szereplők egy csoportjának odaítélt közbeszerzési szerződés – E közbeszerzési szerződés felmondása – A csoport összes tagjának automatikus felvétele a megbízhatatlan szállítók listájára – Az arányosság elve – 89/665/EGK irányelv – Az 1. cikk (1) és (3) bekezdése – Hatékony jogorvoslathoz való jog”

A C-682/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (legfelsőbb bíróság, Litvánia) a Bírósághoz 2021. november 11-én érkezett, ugyanazon a napon hozott határozatával terjesztett elő

a „HSC-Baltic” UAB,

a „Mitnija” UAB,

a „Montuotojas” UAB

és

a Vilniaus miesto savivaldybės administracija

között,

az „Active Construction Management” UAB, fizetésképtelenségi eljárás alatt álló társaság,

a „Vilniaus vystymo kompanija” UAB

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: C. Lycourgos tanácselnök (előadó), L. S. Rossi, J.-C. Bonichot, S. Rodin és O. Spineanu-Matei bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

* Az eljárás nyelve: litván.

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a litván kormány képviselőjében K. Dieninis, V. Kazlauskaitė-Švenčionienė és E. Kurelaitytė, meghatalmazotti minőségben,
- a cseh kormány képviselőjében L. Halajová, M. Smolek és J. Vlácil, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében P. Ondrůšek, A. Steiblytė és G. Wils, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 65. o.) 18. cikke (1) bekezdésének és 57. cikke (4) bekezdése g) pontjának, valamint (6) bekezdésének, valamint a 2014. február 26-i 2014/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2017. L 94. 1. o.) módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 395., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 246. o.) 1. cikke (1) és (3) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a „HSC Baltic” UAB, a „Mitnija” UAB és a „Montuotojas” UAB, valamint a Vilniaus miesto savivaldybės administracija (Vilnius város önkormányzati hivatala, Litvánia) (a továbbiakban: Vilnius város) – amelyet a fizetésképtelenségi eljárás alatt álló „Active Construction Management” UAB, valamint a „Vilniaus vystymo kompanija” UAB támogat –, között annak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy milyen következményekkel jár a HSC Baltic, a Mitnija és a Montuotojas számára a gazdasági szereplők olyan csoportjának odaítélt közbeszerzési szerződés felmondása, amelynek tagjai voltak.

Jogi háttér

A z uniós jog

A 89/665 irányelv

- 3 A 89/665 irányelvnek „A jogorvoslati eljárások alkalmazási köre és rendelkezésre állása” című 1. cikke a következőt írja elő:

„(1) Ez az irányelv a [2014/24] irányelvben említett szerződésekre alkalmazandó [...]

[...]

A tagállamok megtesznek minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy [...] az ajánlatkérő szerv által hozott döntésekkel szemben az ezen irányelv 2–2f. cikkében meghatározott feltételeknek megfelelően hatékonyan és különösen a lehető leggyorsabban jogorvoslat legyen igénybe vehető azon az alapon, hogy ezek a döntések megsértették a közbeszerzésre vonatkozó közösségi jogot vagy az e jogot átültető nemzeti jogszabályokat.

[...]

(3) A tagállamok biztosítják, hogy az általuk megállapítandó részletes szabályok szerint legalább azon személyeknek álljon jogorvoslati eljárás a rendelkezésére, akiknek érdekében áll vagy állt egy adott szerződés elnyerése, és akiknek az állítólagos jogsértés érdeksérelmet okozott vagy ennek kockázata fennáll.

[...]”

A 2014/24 irányelv

- 4 A 2014/24 irányelv (101) és (102) preambulumbekendése kimondja:

„(101) Biztosítani kell [...] az ajánlatkérő szervek számára annak lehetőségét, hogy kizárják a megbízhatatlannak bizonyult gazdasági szereplőket, például akik megsértették a környezetvédelmi vagy a szociális kötelezettségeiket, [...] és a súlyos szakmai kötelelességszegés egyéb formáit, mint például a versenyszabályok vagy a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértését. [...]

[...] Az ajánlatkérő szervet arra is fel kell jogosítani, hogy kizárja azokat a részvételre jelentkezőket vagy ajánlattevőket, amelyek korábbi közbeszerzési szerződések lényeges követelményeit súlyos hiányosságokkal teljesítették, például meghiúsult a szállítás vagy a teljesítés, a szállított terméknek vagy nyújtott szolgáltatásnak jelentős hibái voltak, amelyek a tervezett felhasználásra alkalmatlanná tették, vagy a gazdasági szereplő szabálytalan magatartása súlyos kétségeket ébreszt a megbízhatóságát illetően. A nemzeti jogban rendelkezni kell az ilyen kizárások maximális időtartamáról.

A fakultatív kizárási okok alkalmazásakor az ajánlatkérő szerveknek különös figyelmet kell fordítaniuk az arányosság elvére. [...]

(102) Engedélyezni kell azonban azt is, hogy a gazdasági szereplők olyan szabálykövetési intézkedéseket fogadjanak el, amelyek célja a bűncselekmények vagy kötelességszegések következményeinek orvoslása és a szabálytalan magatartás további előfordulásának hatékony megakadályozása. Ezek az intézkedések elsősorban az alkalmazottakra vonatkozó vagy szervezeti intézkedések lehetnek, mint például a szabálytalan magatartásban részt vevő személyekkel vagy szervezetekkel meglévő kapcsolatok megszakítása, az alkalmazottak megfelelő átszervezése, jelentéstételi és kontrollrendszerek bevezetése, belső ellenőrzési struktúra kialakítása a megfelelés monitoringja érdekében, valamint belső felelősségi és kártérítési szabályok elfogadása. Ha ezek az intézkedések elegendő garanciát nyújtanak, az adott gazdasági szereplőt kizárólag ezen az alapon a továbbiakban nem lehet kizárni. [...]"

5 Ezen irányelvnek „A közbeszerzés alapelvei” című 18. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Az ajánlatkérő szervek a gazdasági szereplőket egyenlő és megkülönböztetésmentes bánásmódban részesítik, továbbá átlátható és arányos módon járnak el.

[...]"

6 Az említett irányelv „Kizárási okok” című 57. cikke ekképp rendelkezik:

„[...]

(4) Az ajánlatkérő szerv kizárhat gazdasági szereplőt a közbeszerzési eljárásban való részvételből, illetve a tagállamok kötelezhetik az ajánlatkérő szervet a gazdasági szereplő kizárására a következő esetek bármelyikében:

[...]

g) ha a gazdasági szereplő részéről jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés volt tapasztalható valamely korábbi közbeszerzési szerződésből vagy egy ajánlatkérő szervvel kötött korábbi szerződésből vagy korábbi koncessziós szerződésből eredő lényeges követelmény teljesítésében és ez az említett korábbi szerződés lejárat előtti megszüntetéséhez, kártérítési követeléshez vagy egyéb hasonló szankciókhoz vezetett;

[...]

(6) Az (1) és a (4) bekezdésben említett helyzetek valamelyikében lévő gazdasági szereplő bizonyítékkal szolgálhat a tekintetben, hogy a releváns kizárási okok ellenére az általa tett intézkedések kellőképpen igazolják a megbízhatóságát. Amennyiben ez a bizonyíték kielégítőnek minősül, a gazdasági szereplőt nem lehet kizárni a közbeszerzési eljárásból.

Ennek érdekében a gazdasági szereplőnek bizonyítania kell, hogy a bűncselekménnyel vagy kötelességszegéssel okozott kárt megtérítette vagy vállalta annak megtérítését, a nyomozó hatóságokkal aktívan együttműködve átfogóan tisztázta a tényeket és a körülményeket, és olyan konkrét technikai, szervezeti és személyi intézkedéseket hozott, amelyek alkalmasak a további bűncselekmények vagy kötelességszegések megelőzésére.

[...]

(7) A tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések révén, az uniós jogot is figyelembe véve, meghatározzák e cikk végrehajtási feltételeit. Meghatározzák különösen a kizárás maximális időtartamát arra az esetre, amikor a gazdasági szereplő nem teszi meg a megbízhatóságának igazolására szolgáló, a (6) bekezdésben meghatározott intézkedéseket. Ha a kizárás időtartamát nem jogerős határozat állapította meg, akkor az nem haladhatja meg [...] az említett időponttól számított három évet a (4) bekezdésben említett esetekben.

7 Ugyanezen irányelv 90. cikkének (1) bekezdése a következőket mondja ki:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2016. április 18-ig megfeleljenek. [...]”

8 A 2014/24 irányelv 91. cikke szerint:

A[z építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i] 2004/18/EK [európai parlamenti és tanácsi] irányelv (HL 2004. L 134., 114. o.) 2016. április 18-tól hatályát veszti.

[...]”

A litván jog

A közbeszerzésekről szóló törvény

9 A Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas (a Litván Köztársaság közbeszerzésekről szóló törvénye) alapügyben alkalmazandó változatának (a továbbiakban: a közbeszerzésekről szóló törvény) 2. cikkének 36. pontja kimondja:

„»Szállító« – gazdasági szereplő – a magánjog vagy a közjog hatálya alá tartozó természetes vagy jogi személy, egy másik szervezet és annak tagjai, illetve az ilyen személyekből álló csoport, ideértve a gazdasági szereplők ideiglenes egyesülését is, aki építési beruházások kivitelezését, áruk szállítását vagy szolgáltatások nyújtását kínálja a piacon.”

10 E törvény 46. cikke ekképp rendelkezik:

„[...]”

(4) Az ajánlatkérő szerv kizárja a szállítót a közbeszerzési eljárásból, ha:

[...]

6) a szolgáltató nem teljesített olyan közbeszerzési szerződést, amelyet e törvény [...] vagy valamely koncessziós szerződés alapján ítétek oda, vagy hibásan teljesített, és ez a [...] polgári törvénykönyvben meghatározott szerződés olyan lényeges megsértésének minősül, amely az előző három évben a szerződés felmondásához vezetett, vagy az előző három évben hozott jogerős ítélet, amely helyt adott az ajánlatkérő, az ajánlatkérő szerv vagy a szerződő hatóság azon kárigényének, amelyet a szállítónak a szerződés valamely lényeges feltételének teljesítése során jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelése miatt elszenvedett, vagy ha az ajánlatkérő

szerv az előző három évben olyan határozatot hozott, amelyben megállapította, hogy a szállító a szerződés valamely lényeges feltételének teljesítése során jelentős mértékben vagy tartósan nem felelt meg, és ez szerződéses kötbér alkalmazására ad okot. [...]

[...]

(8) Amennyiben a szállító nem felel meg az e cikk (1), (4) és (6) bekezdésében meghatározott követelményeknek, az ajánlatkérő szerv a következő két feltétel teljesülése esetén nem zárja ki a közbeszerzési eljárásból:

- 1) a szolgáltató tájékoztatta az ajánlatkérő szervet arról, hogy a következő intézkedéseket hozta:
 - a) önként kifizette vagy vállalta, hogy kompenzációt fizet a jogsértés vagy az e cikk (1), (4) vagy (6) bekezdés szerinti sérelem által okozott kárért, adott esetben:
 - b) együttműködött, aktív támogatást nyújtott, vagy egyéb olyan intézkedéseket tett, amelyek hozzájárulnak az általa elkövetett jogsértés vagy sérelem tisztázásához vagy pontosításához, adott esetben,
 - c) technikai, szervezeti vagy személyzeti igazgatási intézkedéseket tett az egyéb jogsértések vagy sérelmek megelőzése érdekében;

2) az ajánlatkérő szerv értékelte a szállító által az e bekezdés 1) pontja alapján benyújtott információkat, és indokolással ellátott határozatot fogadott el, amelynek értelmében a szállító által a megbízhatóságának igazolására elfogadott intézkedések elegendőek. [...]"

- 11 Az említett törvény kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott változata 91. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Az ajánlatkérő szerv legkésőbb tíz napon belül a közbeszerzési hatóság által meghatározott módon közzéteszi a központi közbeszerzési portálon (szállítók csoportja esetén, e csoport valamennyi tagjára vonatkozó) az azon szállítókra vonatkozó információkat, akik nem teljesítették, illetve nem megfelelően teljesítették a szerződést, valamint amennyiben a kötelezettségszegés a szerződés nekik alvállalkozásba adott részére vonatkozik, az azon gazdasági szereplőkre vonatkozó információkat, amelyek kapacitásait a szállító igénybe vette, és amelyek a szállítóval egyetemlegesen vállaltak kötelezettséget a szerződés megfelelő teljesítésére [...]"

A polgári törvénykönyv

- 12 A Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (a Litván Köztársaság polgári törvénykönyve) 6.6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az adósok egyetemleges felelőssége – a törvényben előírt kivételektől eltekintve – nem vélelmezhető. Ez kizárólag a törvényben meghatározott esetekben vagy a felek megállapodása alapján merül fel, valamint amikor a kötelezettség tárgya oszthatatlan.

[...]

(3) Az adósok egyetemleges felelősségét vélelmezni kell, ha a kötelezettség szolgáltatásnyújtásra, közös tevékenységre vagy több személy cselekménye által okozott kár megtérítésére vonatkozik.

[...]"

13 E törvénykönyv 6.15. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Ha a kötelezettség teljesítése az egyik adóstárs hibájából lehetetlenül el, a többi adóstárs nem mentesül a kötelezettség nem teljesítéséért való felelősség alól.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 14 2016. december 7-én Vilnius városa hozzáadottérték-adó nélkül 21 793 166,72 euró értékű közbeszerzési eljárást megindító hirdetményt tett közzé egy multifunkcionális wellnessközpont építési munkálataira vonatkozóan (a továbbiakban: vitatott közbeszerzési szerződés).
- 15 Az Active Construction Management, a HSC Baltic, a Mitnijas, a Montuotojas és az „Axis Power” UAB 2017. január 30-án közös vállalkozásról szóló szerződést kötött a vitatott közbeszerzési eljárásban való részvétel és odaítélés esetében az építési munkák elvégzése érdekében, és az Active Construction Managementet jelölte ki a gazdasági szereplők e csoportjának vezető tagjaként. Megállapodtak továbbá arról is, hogy a közös tevékenységhez történő hozzájárulások értékarányos mértéke a következőképpen oszlik meg: Aktív Construction Management 65%, HSC Baltic 15%, Axis Power 10%, Mitnijaz 5% és Montuotojas 5%.
- 16 2017. június 5-én Vilnius városa a vitatott közbeszerzési szerződést az említett csoportnak ítélte oda. Mivel a munkálatok kivitelezésének határideje 18 hónap volt, e szerződést legkésőbb 2018. december 5-ig teljesíteni kellett.
- 17 Mivel a munkálatokat e határidőn belül nem fejezték be, a határidőt 2020. május 28-ra halasztották. E kiegészítő időszak alatt a munkálatok nem az előírt ütemezés szerint haladtak.
- 18 2019. október 28-i végzésével a Vilniaus apygardos teismas (vilniausi megyei bíróság, Litvánia) az Active Construction Management ügyvezetőjének kérelmére fizetésképtelenségi eljárást indított e társasággal szemben. 2019. december 6-án a vagyonfelügyelő tájékoztatta a HSC Balticot, a Mitniját, a Montuotojast és az Axis Powert, valamint Vilnius városát e fizetésképtelenségi eljárásról, valamint arról, hogy a vezető tag a továbbiakban nem teljesíti a vitatott közbeszerzési szerződést.
- 19 2020. január 22-én Vilnius város a vitatott közbeszerzési szerződésnek az építkezés elhagyásában és felügyelet nélkül hagyásában, az új garancia nyújtásának elmulasztásában, a munka ütemtervének be nem tartásában és a felelősségbiztosítás megkötésének elmulasztásában álló súlyos megszegésére hivatkozással annak felmondásáról tájékoztatta a HSC Balticot, a Mitniját, a Montuotojast és az Axis Powert.
- 20 E társaságok keresetet indítottak a Vilniaus apygardos teismas (vilniausi megyei bíróság) előtt a vitatott közbeszerzési szerződés Vilnius város által történő felmondása és a központi közbeszerzési portálon található megbízhatatlan szállítók listájára való felvételük jogellenességének megállapítása iránt.
- 21 2020. augusztus 27-i ítéletével e bíróság elutasította ezt a keresetet, és megállapította, hogy Vilnius város jogosan hivatkozott a vezető tag és a csoport többi tagja tekintetében a munkálatok elvégzésével kapcsolatos problémákra. Mivel e társaságok egyetemlegesen felelősek a vitatott közbeszerzési szerződés megfelelő teljesítéséért, és mivel azt felmondták, az ajánlatkérő szerv nem rendelkezett olyan mérlegelési jogkörrel, amely lehetővé tette volna számára, hogy ne vegye

- fel a csoport valamennyi tagját a megbízhatatlan szállítók listájára. E felvétel nem akadályozta meg az említett társaságokat abban, hogy működésüket helyreállítsák, és így részt vegyenek más közbeszerzési eljárásokban.
- 22 A HSC Baltic, a Mitnija, a Montuotojas és az Axis Power fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben a Lietuvos apeliacinis teismashoz (litván fellebbviteli bíróság). E bíróság 2021. január 21-i ítéletével elutasította a fellebbezést, és egyetértett az elsőfokú bíróság érvelésével.
 - 23 2021. január 22-én a Viešųjų pirkimų tarnyba (közbeszerzési hatóság, Litvánia) Vilnius város kezdeményezésére felvette a csoport tagjait a megbízhatatlan szállítók listájára.
 - 24 A HSC Baltic, a Mitnija és a Montuotojas a Lietuvos apeliacinis teismas (litván fellebbviteli bíróság) 2021. január 21-i ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága) elé.
 - 25 2021. március 15-én a HSC Baltic, a Mitnija és a Montuotojas azt kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy ideiglenes intézkedésként rendelje el nevüknek a megbízhatatlan szállítók listájáról való törlését. 2021. március 31-i ítéletével e bíróság helyt adott e kérelemnek.
 - 26 2021. november 11-én az említett bíróság ítéletet hozott, amelyben részben határozott a fellebbezésről, elutasítva a HSC Baltic, a Mitnija és a Montuotojas által a vitatott közbeszerzési szerződés felmondásának jogellenességére alapított jogalapokat.
 - 27 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az e társaságoknak a megbízhatatlan szállítók listájára való felvételéről való határozathozatal érdekében az uniós jog hatályának tisztázására van szükség.
 - 28 E tekintetben e bíróság előzetesen megjegyzi, hogy a litván jogalkotó 2017. július 1-jei hatállyal, 2016. április 18-át, azaz az ezen irányelv átültetési határidejének lejártát követően késedelmesen ültette át a 2014/24 irányelvet. Mindazonáltal úgy véli, hogy az említett irányelv alkalmazható az alapeljárásra.
 - 29 Az említett bíróság arra keresi a választ, hogy a közbeszerzési szerződés felmondását eredményező kötelezettségzegésért jogi felelősséggel tartozó összes gazdasági szereplőnek a megbízhatatlan szállítók listájára történő automatikus felvétele összeegyeztethető-e a 2014/24 irányelvben előírt kizárási okok alkalmazása keretében végzett egyedi értékelés követelményével.
 - 30 Megjegyzi, hogy a 89/665 irányelv 1. cikkében szereplő „az ajánlatkérő szerv által hozott döntések” kifejezés hatályára tekintettel valamely gazdasági szereplőnek a megbízhatatlan szállítók listájára való felvétele megtámadható aktusnak minősülhet. Márpedig a litván jog nem teszi lehetővé e felvétel vitatását, mivel az a szerződés felmondása egyszerű joghatásának minősül. A jelen ügyben kétségtelen, hogy a Vilniaus apygardos teismashoz (vilniausi megyei bíróság) fordultak, amelyben mind e felmondást, mind az említett felvételt vitatták. Mivel azonban erre a felvételre a Lietuvos apeliacinis teismas (litván fellebbviteli bíróság) határozatának jogerőre emelkedését követően került sor, az elsőfokú és a fellebbviteli bíróság a kérdést előterjesztő bíróság szerint nem dönthetett a kereset e felvételre vonatkozó részével kapcsolatban.

31 E körülmények között a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdését és 57. cikke (4) bekezdésének g) pontját és (6) bekezdését, valamint a 89/665 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének negyedik albekezdését és 1. cikkének (3) bekezdését (együttesen vagy külön-külön, de az e rendelkezésekre való korlátozás nélkül), hogy az ajánlatkérő szerv azon határozata, amelyben azon az alapon, hogy e gazdasági szereplő súlyosan megszegte az említett ajánlatkérő szervvel kötött közbeszerzési szerződést, elrendeli az érintett gazdasági szereplőnek a megbízhatatlan beszállítók listájára való felvételét, és ezáltal bizonyos időre korlátozza a később meghirdetett közbeszerzési eljárásokban való részvételi lehetőségét, olyan intézkedés, amely bíróság előtt megtámadható?
- 2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni az uniós jog fent hivatkozott rendelkezéseit (együttesen vagy külön-külön, de az e rendelkezésekre való korlátozás nélkül), hogy azokkal ellentétes az a nemzeti szabályozás és jogalkalmazói gyakorlat, amelynek értelmében: a) az ajánlatkérő szerv a közbeszerzési szerződésnek a súlyos megszegése miatti felmondásakor nem hoz hivatalos (külön) határozatot a gazdasági szereplő megbízhatatlan beszállítók listájára való felvételéről; b) a gazdasági szereplő nem kap előzetes tájékoztatást a megbízhatatlan beszállítók listájára való közelelgő felvételéről, és ezért nem tud megfelelő magyarázatot benyújtani, a listára való felvételét pedig később nem tudja hatékonyan vitatni; c) az ajánlatkérő szerv nem végez egyedi vizsgálatot a szerződés nem megfelelő teljesítésének körülményeire vonatkozóan, és ezért, ha a közbeszerzési szerződést annak súlyos megszegése miatt jogszerűen felmondták, az e szerződésszegésért *de iure* felelős gazdasági szereplő automatikusan felkerül a megbízhatatlan beszállítók listájára?
- 3) Az első két kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni az uniós jog fent hivatkozott rendelkezéseit (együttesen vagy külön-külön, de az e rendelkezésekre való korlátozás nélkül), hogy a súlyos szerződésszegés miatt jogszerűen felmondott közbeszerzési szerződés teljesítésében részt vevő konzorciumi tagok (a konzorciumot alkotó jogalanyok) igazolhatják a megbízhatóságukat, és így mellőzhető a megbízhatatlan beszállítók listájára való felvételük, többek között a szerződés teljesítésében való részvétel mértéke (értéke), a vezető tag fizetésképtelensége, az e tag részéről tett intézkedések és az ajánlatkérő szervnek a szerződés nem teljesítéséhez való hozzájárulása alapján?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

- 32 Az első kérdés előtt vizsgálandó második és harmadik kérdés azokra a módokra vonatkozik, amelyek szerint a gazdasági szereplők a közbeszerzési eljárásokban való részvételből való kizárás céljából a számukra odaítélt közbeszerzési szerződés felmondását követően a megbízhatatlan szállítók listáján szerepelnek.
- 33 A vitatott közbeszerzési szerződés Vilnius város általi felmondása azzal a következménnyel járt, hogy ideiglenesen megakadályozta az alapeljárások felpereseit abban, hogy részt vegyenek más közbeszerzési eljárásokban. E felmondást, amelyet velük 2020. január 22-én közöltek, 2021. január 22-én a megbízhatatlan szállítók listájára való felvételük követte. Következésképpen

a második és a harmadik kérdést az ezen időpontokban hatályban lévő 2014/24 irányelv alapján kell megvizsgálni, anélkül hogy szükség lenne annak vizsgálatára, hogy ez az irányelv alkalmazandó volt-e a 2016. április 18. – az átültetésére nyitva álló határidő lejártának időpontja – és 2017. július 1-je, a Litvániában való átültetésének időpontja közötti időszakban.

A második kérdésről

- 34 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdését és 57. cikke (4) bekezdésének g) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely szerint, ha az ajánlatkérő a gazdasági szereplők csoportja számára odaítélt közbeszerzési szerződést olyan jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés miatt mondja fel, amelyek e szerződés keretében valamely lényeges kötelezettség nemteljesítését okozták, e csoport minden tagja automatikusan felvételre kerül a megbízhatatlan szállítók listájára, és így ideiglenesen főszabály szerint nem tud részt venni új közbeszerzési eljárásban.
- 35 E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontja lehetővé teszi minden olyan gazdasági szereplő kizárását a közbeszerzési eljárásokban való részvételtől, amelynek tekintetében valamely korábbi közbeszerzési szerződés keretében őt terhelő lényeges kötelezettség teljesítése során jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelést állapítottak meg, különösen akkor, ha e meg nem felelés e szerződés felmondásához vezetett.
- 36 Amint az ezen irányelv (101) preambulumbekkezdéséből kitűnik, e fakultatív ok célja és rendeltetése azon gazdasági szereplők kizárása, amelyek megbízhatóságát súlyosan veszélyezteti jogsértő vagy gondatlan magatartás.
- 37 Ha egy tagállam úgy dönt, hogy nemzeti szabályozásába illeszti e fakultatív kizárási ok alkalmazásának feltételeit, tiszteletben kell tartania annak a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontjában szereplő alapvető jellemzőket (lásd ebben az értelemben: 2019. június 19-i Meca ítélet, C-41/18, EU:C:2019:507, 33. pont).
- 38 Ezenkívül az említett fakultatív kizárási ok alkalmazásának összhangban kell állnia az arányosság elvével, amely az uniós jog általános elve, amelyre a közbeszerzési szerződések odaítélése területén a 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdése emlékeztet. Ezen elv tiszteletben tartása különös figyelmet érdemel az ezen irányelv 57. cikkében szereplő fakultatív kizárási okok alkalmazása során (lásd ebben az értelemben: 2020. január 30-i Tim ítélet, C-395/18, EU:C:2020:58, 45. és 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 E tekintetben e kizárásnak először is ideiglenesnek kell lennie. A 2014/24 irányelv (101) preambulumbekkezdéséből ugyanis az következik, hogy minden nemzeti jogi aktusnak, amely meghatározza az ezen irányelv 57. cikke (4) bekezdése g) pontjának alkalmazási feltételeit, maximális kizárási időtartamot kell előírnia. Az említett irányelv 57. cikkének (7) bekezdése pontosítja, hogy amennyiben azt nem jogerős ítéletben határozták meg, ez az időtartam nem haladhatja meg a három évet.
- 40 Másodsor, e kizárási időszak alatt az érintett gazdasági szereplőnek – amennyiben jogerős ítélettel nem zárták ki a közbeszerzési eljárásban való részvételtől – engedélyezni kell az ilyen eljárásban való részvételt, ha a 2014/24 irányelv 57. cikke (6) bekezdésének megfelelően bizonyítékot szolgáltat annak tanúsítására, hogy az általa hozott intézkedések elegendőek

megbízhatóságának bizonyítására. A gazdasági szereplőket így korrekciós intézkedések elfogadására ösztönzi (lásd ebben az értelemben: 2019. június 19-i Meca ítélet, C-41/18, EU:C:2019:507, 40. pont).

- 41 Harmadszor az arányosság elve megköveteli az érintett gazdasági szereplő magatartásának valamennyi releváns körülmény alapján történő egyedi értékelését (2021. június 3-i Rad Service és társai ítélet, C-210/20, EU:C:2021:445, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a közbeszerzési szerződésnek a nyertes ajánlattevő részéről valamely lényeges kötelezettség teljesítése során fennálló jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés okán történő felmondása esetén e felmondás az alkalmazandó nemzeti szabályozás értelmében azt eredményezi, hogy minden, az említett közbeszerzési szerződés megfelelő teljesítéséért jogilag felelős gazdasági szereplőt felvesznek egy olyan listára, amely lehetővé teszi az ajánlatkérő szervek számára, hogy megismerjék azon gazdasági szereplők nevét, akik, mivel nem vagy rosszul teljesítettek valamely közbeszerzési szerződést, nem minősülnek megbízható szállítónak. Az e listára való felvétel bármely közbeszerzési eljárásból három évre történő kizárást von maga után, kivéve ha az érintett gazdasági szereplő bizonyítja, hogy megfelelő korrekciós intézkedéseket fogadott el.
- 43 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a gyakorlatban az érintett közbeszerzési szerződés felmondásának jogszerűségét megerősítő bírósági határozat meghozatalát követően az e közbeszerzési szerződés teljesítéséért jogilag felelős valamennyi gazdasági szereplő automatikusan szerepel e listán anélkül, hogy e tekintetben formálisan határozatot hoznának.
- 44 Ami azt a kérdést illeti, hogy az ilyen szabályozás vagy gyakorlat tiszteletben tartja-e a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontjában előírt fakultatív kizárási ok alapvető jellemzőit és az ezen irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében kimondott arányosság elvét, meg kell állapítani, hogy e rendelkezésekkel nem ellentétes azon gazdasági szereplők nevének a közbeszerzési eljárások lefolytatásának elősegítését célzó portálon történő ideiglenes rögzítése, amelyek tekintetében korábbi közbeszerzési szerződés keretében az őt terhelő lényeges kötelezettség teljesítése során jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelést állapítottak meg.
- 45 Ugyanis, amint az a jelen ítélet 35. és 36. pontjában kifejtésre került, e fakultatív kizárási ok annak lehetővé tételére irányul, hogy az ilyen gazdasági szereplők közbeszerzési eljárásokban való részvételét korlátozza az ezen eljárásokban való részvétel főszabály szerinti tilalma. A jelen esetben ilyen korlátozást ír elő a közbeszerzésekről szóló törvény 46. cikke. Az érintett gazdasági szereplőknek az e törvény 91. cikkében előírt, az ajánlatkérő szervek és más, a közbeszerzések területén hatáskörrel rendelkező szervezetek számára hozzáférhető elektronikus listájára való felvételének – a kérdést előterjesztő bíróság által végzett vizsgálat függvényében – az a célja, hogy megkönnyítse e korlátozás alkalmazását.
- 46 Mindemellett a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontjában előírt fakultatív kizárási ok alapvető jellemzőinek és az arányosság elvének tiszteletben tartása érdekében az ilyen rendszert oly módon kell kialakítani, hogy azt megelőzően, hogy az olyan gazdasági szereplőt, amely olyan csoport tagja, amelynek a felmondott közbeszerzési szerződést odaítélték, a megbízhatatlan szolgáltatók listájára való felvételét megelőzően egyedileg kell értékelni az e gazdasági szereplő által annak megállapítása érdekében előterjesztett valamennyi releváns elem tekintetében, hogy az e listára történő felvétele indokolatlan az egyéni magatartására tekintettel.

- 47 Ennélfogva nem fogadható el, hogy az ilyen gazdasági szereplő e szerződésnek a teljesítése során jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés miatt történő felmondása esetén automatikusan megbízhatatlannak minősül, és ideiglenes kizárás hatálya alatt áll, anélkül hogy magatartását előzetesen konkrétan és egyénileg értékelték volna valamennyi releváns körülmény fényében.
- 48 Kétségtelen, hogy a tagállamok a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontjában előírt fakultatív kizárási ok alkalmazási feltételeinek meghatározása esetén előírhatnak olyan vélelmet, amely szerint minden, a közbeszerzési szerződés megfelelő teljesítéséért jogilag felelős minden gazdasági szereplőt úgy kell tekinteni, hogy e szerződés teljesítése során hozzájárult az említett szerződés felmondásához vezető jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés kialakításához vagy fenntartásához. Mindazonáltal, ha e szerződést olyan gazdasági szereplők csoportjának ítélték oda, amelyek esetében az e meg nem feleléshez és az annak orvoslása érdekében tett esetleges erőfeszítésekhez való egyéni hozzájárulások nem szükségszerűen azonosak, az ilyen vélelemnek megdönthetőnek kell lennie, ellenkező esetben sérülnének az ezen irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében felidézett fakultatív kizárási ok lényeges jellemzői és az arányosság elve.
- 49 Függetlenül ugyanis az ilyen csoport tagjainak egyetemleges jogi felelősségétől, a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontjában előírt fakultatív kizárási ok alkalmazásának ezen egyéni magatartás vétkes vagy gondatlan jellegén kell alapulnia.
- 50 Következésképpen olyan helyzetben, mint amelyről az alapügyben szó van, a csoport minden egyes tagja, amely a közbeszerzési szerződés megfelelő teljesítéséért jogilag felelős, a megbízhatatlan szolgáltatók listájára való felvétele előtt, amely a közbeszerzési eljárásokból való ideiglenes kizárásról szóló szabályozás hatálya alá vonással jár, bizonyíthatja, hogy az e közbeszerzési szerződés felmondásához vezető meg nem felelés nem áll összefüggésben az egyéni magatartásával. Amennyiben az érintett gazdasági szereplő magatartásának az összes releváns körülményre tekintettel történő konkrét és egyedi értékelését követően bebizonyosodik, hogy nem e gazdasági szereplőtől eredt a megállapított meg nem felelés, és észszerűen nem követelhető meg tőle, hogy többet tegyen, mint amit e meg nem felelés orvoslása érdekében megtett, a 2014/24 irányelvvel ellentétes, ha szerepel a megbízhatatlan szállítók listáján (lásd analógia útján: 2021. szeptember 7-i Klaipeđos regiono atliekų tvarkymo centras ítélet, C-927/19, EU:C:2021:700, 157. és 158. pont).
- 51 Ezt az értelmezést nem kérdőjelezi meg az a lehetőség, hogy az érintett gazdasági szereplő elkerülheti a közbeszerzési eljárásokban való részvételből való kizárást azáltal, hogy a 2014/24 irányelv 57. cikke (6) bekezdésének megfelelően bizonyítja, hogy az ezen irányelv (102) preambulumbekkezdésében példalózó jelleggel felsorolt korrekciós intézkedéseket fogadott el. Az ilyen gazdasági szereplőtől ugyanis nem követelhető meg, hogy bizonyítsa, hogy korrekciós intézkedéseket fogadott el, miközben egyéni magatartása nem kapcsolódik a szerződés felmondásához vezető meg nem feleléshez.
- 52 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdését és 57. cikke (4) bekezdésének g) pontját úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely szerint abban az esetben, ha az ajánlatkérő a gazdasági szereplők csoportja részére odaítélt közbeszerzési szerződést olyan jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés miatt mondja fel, amelyek e közbeszerzési szerződés keretében valamely alapvető kötelezettség nemteljesítését okozták, e csoport minden tagja automatikusan felvételre kerül a megbízhatatlan szállítók listájára, és így ideiglenesen főszabály szerint nem vehet részt új közbeszerzési eljárásban.

A harmadik kérdéstről

- 53 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdését és 57. cikke (4) bekezdésének g) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az a gazdasági szereplő, aki valamely közbeszerzési szerződés nyertes ajánlattevő csoportjának tagja, e közbeszerzési szerződésnek a valamely lényeges kötelezettség tiszteletben nem tartása miatt történő felmondása esetén – annak bizonyítása érdekében, hogy a megbízhatatlan szállítók listájára való felvétele indokolatlan –, hivatkozhat mind a saját helyzetére, mind pedig a harmadik személyek, például e csoport vezető tagjának helyzetére vonatkozó tényezőkre.
- 54 Amint az a jelen ítélet 50. pontjában megállapításra került, a nyertes ajánlattevő csoport minden tagjának – amennyiben a közbeszerzési szerződést jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés miatt mondják fel – lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a megbízhatatlan szállítók listájára való felvétel, és ennél fogva a közbeszerzési eljárásokból történő ideiglenes kizárására vonatkozó szabályozás hatálya alá tartozás előtt, bizonyítsa, hogy az e közbeszerzési szerződés teljesítése során tanúsított egyéni magatartása nem áll összefüggésben e meg nem feleléssel.
- 55 Annak megállapítása érdekében, hogy nem az egyéni magatartása okozta az említett meg nem felelést, és egyébiránt észszerűen nem volt megkövetelhető, hogy többet tegyen, mint amit e meg nem felelés orvoslása érdekében megtett, az érintett gazdasági szereplőnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy minden általa relevánsnak vélt tényezőre hivatkozzon.
- 56 A 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontjában szereplő kifejezés ugyanis nem pontosítja, hogy milyen körülmények között kell úgy tekinteni, hogy a gazdasági szereplők csoportjának tagja hozzájárul a szerződés felmondásához vezető meg nem feleléshez. Következésképpen e rendelkezés lehetővé teszi a nyertes ajánlattevő csoport minden tagja számára, hogy bármely, az ő vagy harmadik személy helyzetére vonatkozó olyan bizonyítékra hivatkozzon, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy e kizárási ok vele szemben nem alkalmazható.
- 57 A felmondott közbeszerzési szerződés ajánlatkérőjének, és adott esetben a jogorvoslati kérelmet elbíráló bíróságnak kell meghatároznia az említett irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében említett arányosság elve alapján elvégzendő konkrét és egyedi értékelés keretében, hogy milyen jelentőséget kell tulajdonítani az egyes hivatkozott körülményeknek.
- 58 A fentiekre tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdését és 57. cikke (4) bekezdésének g) pontját úgy kell értelmezni, hogy az a gazdasági szereplő, aki valamely közbeszerzési szerződés nyertes ajánlattevő csoportjának tagja, e közbeszerzési szerződés lényeges kötelezettségének megsértése miatt történő felmondása esetén annak megállapítása érdekében, hogy indokolatlan a megbízhatatlan szállítók listájára való felvétele, bármely – beleértve ebbe a harmadik személyekre, mint például e csoport vezető tagjára vonatkozó – olyan tényezőre hivatkozhat, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy nem ő volt a felelős az említett közbeszerzési szerződés felmondásához vezető meg nem felelésért, és hogy észszerűen nem lehetett tőle többet követelni e meg nem felelés orvoslása érdekében, mint amit tett.

Az első kérdésről

- 59 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy annak a tagállamnak, amely a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontjában előírt fakultatív kizárási ok alkalmazási feltételeinek meghatározása keretében előírja, hogy azon gazdasági szereplők, amelyeknek közbeszerzési szerződést ítétek oda, az e közbeszerzési szerződésnek valamely lényeges kötelezettség tiszteletben nem tartása miatti felmondása esetén felvételre kerülnek a megbízhatatlan szállítók listájára, és így főszabály szerint nem vehetnek részt új közbeszerzési eljárásban, biztosítania kell az e megbízhatatlan szállítók jegyzékébe való felvétel elleni keresetindítás jogát.
- 60 A 89/665 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az ajánlatkérő által hozott döntésekkel szemben hatékonyan, és különösen a lehető leggyorsabban jogorvoslat legyen igénybe vehető azon az alapon, hogy ezek a döntések megsértették a közbeszerzésre vonatkozó uniós jogot vagy az e jogot átültető nemzeti jogszabályokat. Ezen irányelv 1. cikkének (3) bekezdése értelmében e jogorvoslati eljárásnak legalább azon személyek rendelkezésére kell állnia, akiknek érdekében áll vagy állt egy adott szerződés elnyerése, és akiknek az állítólagos jogsértés érdeksérelmet okozott vagy ennek kockázata fennáll.
- 61 E rendelkezésekkel a 89/665 irányelv célja, hogy az uniós jog hatálya alá tartozó közbeszerzések területén biztosítsa az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének első és második bekezdésében kimondott hatékony jogorvoslatához és tisztességes eljáráshoz való jog teljes mértékű tiszteletben tartását (2021. szeptember 7-i *Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras* ítélet, C-927/19, EU:C:2021:700, 128. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 62 Ebből a szempontból a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő „az ajánlatkérő szerv által hozott döntések” fogalmát tágan kell értelmezni. Az ajánlatkérő minden olyan határozatát, amely az uniós közbeszerzési szabályok hatálya alá tartozik, és amely azokat sértheti, az ezen irányelvben előírt bírósági felülvizsgálatnak alá kell tudnia vetni. Ez a kifejezés tehát általános jelleggel utal az ajánlatkérő szerv döntéseire, anélkül hogy azok között – a tartalmuk vagy meghozataluk időpontja alapján – különbséget tenne, továbbá nem ír elő semmiféle korlátozást az említett döntések jellegét és tartalmát illetően (2021. szeptember 7-i *Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras* ítélet, C-927/19, EU:C:2021:700, 105. pont).
- 63 Az ezen irányelv 1. cikkének (3) bekezdésében szereplő, „akiknek érdekében áll vagy állt egy adott szerződés elnyerése, és akiknek az állítólagos jogsértés érdeksérelmet okozott vagy ennek kockázata fennáll” fordulatot szintén tágan kell értelmezni, oly módon, hogy az említett irányelvben foglalt szabályokat valamennyi olyan személyre alkalmazni lehessen, akiknek az ilyen szerződés elnyeréséhez fűződő érdekét sérti az ajánlatkérő szerv által hozott határozat.
- 64 Amennyiben – mint a jelen ügyben is – a gazdasági szereplők csoportjának tagjai a részükre odaítélt közbeszerzési szerződés felmondása miatt az ajánlatkérő szerv által vagy annak kezdeményezésére kerültek felvételre a megbízhatatlan és így főszabály szerint a jövőbeli közbeszerzési eljárásokban való részvételből ideiglenesen kizárt szolgáltatók listájára, e felvétel, amely érinti az egyes gazdasági szereplőknek az uniós jog hatálya alá tartozó szerződések elnyeréséhez fűződő érdekét, a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése értelmében az ajánlatkérő szerv által hozott határozatnak minősül. E határozatnak, amint az a második és a harmadik kérdés vizsgálatából kitűnik, tiszteletben kell tartania a 2014/24 irányelv 57. cikke

(4) bekezdésének g) pontjában előírt fakultatív kizárási ok lényeges jellemzőit, és meg kell felelnie az ezen irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében foglalt arányosság elvének. E rendelkezések vagy bármely más uniós jogi norma állítólagos megsértése esetén az állítólagosan károsult személynek a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdése értelmében hatékony jogorvoslati lehetőséggel kell rendelkeznie.

- 65 Márpedig az a lehetőség, hogy keresetet indítsanak a közbeszerzési szerződés felmondása ellen, amelyből a megbízhatatlan szállítók listájára való felvételük ered, a nyertes ajánlattevő csoport tagjai számára nem jelent hatékony jogorvoslati lehetőséget az e listára való felvételükről, és így főszabály szerint a jövőbeli közbeszerzési eljárásokból való kizárásukról szóló határozattal szemben. E felmondásnak egyrészt az uniós jogra tekintettel való jogszerűsége, másrészt pedig a listára történő felvétel és a kizárás jogszerűsége – amint az a második kérdésre vonatkozó elemzésből kitűnik – különböző körülményektől függhet.
- 66 Következésképpen, ha a felmondott szerződést gazdasági szereplők egy csoportjának ítélték oda, e csoport minden tagjának lehetősége kell legyen arra, hogy keresetet indítson a megbízhatatlan szolgáltatók listájára való felvétellel szemben, amelyből főszabály szerint a jövőbeli közbeszerzési eljárásokból való kizárása következik.
- 67 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy annak a tagállamnak, amely a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó, a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontjában előírt fakultatív kizárási ok alkalmazási feltételeinek meghatározása keretében előírja, hogy a nyertes ajánlattevő gazdasági szereplők csoportjának tagjai, a közbeszerzési szerződés nemteljesítése miatt e közbeszerzési szerződés felmondása esetében felvételre kerülnek a megbízhatatlan szállítók listájára, és így ideiglenesen, főszabály szerint ki vannak zárva az új közbeszerzési eljárásokban való részvétel alól, e gazdasági szereplők részére hatékony jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani az e listára történő felvételükkel szemben.

A költségekről

- 68 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 18. cikkének (1) bekezdését és 57. cikkének (4) bekezdésének g) pontját**

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely szerint abban az esetben, ha az ajánlatkérő a gazdasági szereplők csoportja részére odaítélt közbeszerzési szerződést olyan jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés miatt mondja fel, amelyek e közbeszerzési szerződés keretében valamely alapvető kötelezettség nemteljesítését okozták, e csoport minden tagja automatikusan felvételre

kerül a megbízhatatlan szállítók listájára, és így ideiglenesen főszabály szerint nem vehet részt új közbeszerzési eljárásban.

- 2) A 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdését és 57. cikkének (4) bekezdésének g) pontját**

a következőképpen kell értelmezni:

az a gazdasági szereplő, aki valamely közbeszerzési szerződés nyertes ajánlattevő csoportjának tagja, e közbeszerzési szerződés lényeges kötelezettségének megsértése miatt történő felmondása esetén annak megállapítása érdekében, hogy indokolatlan a megbízhatatlan szállítók listájára való felvétele, bármely – beleértve ebbe a harmadik személyekre, mint például e csoport vezető tagjára vonatkozó – olyan tényezőre hivatkozhat, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy nem ő volt a felelős az említett közbeszerzési szerződés felmondásához vezető meg nem felelésért, és hogy észszerűen nem lehetett tőle többet követelni e meg nem felelés orvoslása érdekében, mint amit tett.

- 3) A 2014. február 26-i 2014/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

annak a tagállamnak, amely a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó, a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontjában előírt fakultatív kizárási ok alkalmazási feltételeinek meghatározása keretében előírja, hogy a nyertes ajánlattevő gazdasági szereplők csoportjának tagjai, a közbeszerzési szerződés nemteljesítése miatt e közbeszerzési szerződés felmondása esetében felvételre kerülnek a megbízhatatlan szállítók listájára, és így ideiglenesen, főszabály szerint ki vannak zárva az új közbeszerzési eljárásokban való részvétel alól, e gazdasági szereplők részére hatékony jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani az e listára történő felvételükkel szemben.

Aláírások